SFS verksamhetsplan 2023/24

Proposition 1

SFS

Handläggare: Styrelsen Datum: 2023-02-26 Dnr: O412-1/2223

Följebrev

Proposition 1: SFS verksamhetsplan 2023/24

Det åligger styrelsen att bereda förslag på verksamhetsplan till Sveriges förenade studentkårers (SFS) fullmäktige, SFSFUM. Styrelsen har för detta bjudit in att vid tre tillfällen inkomma med synpunkter på förslag. Inledningsvis på höstens medlemsmöte där styrelsen bjöd in medlemskårerna att antingen föreslå lösning på ett problem eller enbart informera om problem och hinder för SFS kansli och styrelse att arbeta vidare med. Därefter förelåg ett öppet formulär för medlemskårer att inkomma med synpunkter. Det tredje och avslutande tillfället var vid vårens medlemsmöte när styrelsen presenterade förslag utifrån tidigare inhämtade synpunkter och omvärldsläge. I förslag till verksamhetsplan har styrelsen verkat för en rimlig belastning och beaktat möjlighet att påverka i frågorna. Styrelsen föreslår ett restriktivt förhållningssätt i antalet frågor med ambition om att kunna arbeta mer kraftfullt med frågorna.

Verksamhetsplanens struktur har de senaste åren förenklats och anger idag prioriterade frågor för SFS att arbeta med. Frågorna i verksamhetsplanen är de som lyfts i samtal med makthavare och som vanligtvis får större utrymme i SFS politik och verksamhet. Mer resurser i både medel och tid avsätts för uppdragen i verksamhetsplanen. Det finns två typer av verksamhetsplansfrågor: treårig fokusfråga och ettåriga prioriterade frågor. De senare är vilka styrelsen i år föreslår för verksamhetsåret 2023/24.

De treåriga frågorna föreslås ligga kvar utan justering. Verksamhetsåret 2023/24 föreslås att en ny politisk fokusfråga presenteras vilken styrelsen bereder. Utöver detta präglas verksamhetsåret av händelser i omvärlden. En fråga som styrelsen vet kommer att diskuteras är bland annat en ny forskningsproposition. I den politiska överenskommelsen Tidöavtalet finns det också frågor relaterade till studenter och doktorander. SFS kommer att bevaka dessa frågor. Utöver de frågor som anges i verksamhetsplanen för 2023/24 kommer SFS att arbeta vidare med tidigare års frågor, såsom hälsa och bostäder, för att ta tillvara på det arbete som påbörjats.

Bakgrund till förslag på nya frågor

Att vara student på grundnivå eller avancerad nivå innebär för majoriteten en försörjning med studiemedel. Det nuvarande studiemedelssystemet utgör en grundförutsättning för en öppen och jämlik högskola. Utbildningsformer och studenternas livssituationer har ändrats och vissa delar av studiemedelssystemet kan numera utgöra ett hinder för studenters förmåga till egen försörjning. Verksamhetsåret 2022/23 har vi sett hur studenters ekonomiska situation har blivit sämre. Utöver en hög inflation, skenande energikostnader och en otillräcklig justering av studiemedlet i förhållande till inflationen har en realsänkning av studiemedlet skett.

Styrelsen föreslår att undersöka en fråga som är av särskilt vikt för doktoranderna: En ändamålsenlig och rättssäker individuell studieplan, ISP. Denna fråga är beredd med stöd av SFS doktorandkommitté. För varje doktorand upprättas en individuell

studieplan i vilken doktorandens och lärosätets åtagande definieras och där det specificeras hur doktoranden ska nå lärandemålen i den allmänna studieplanen. Av ISP framgår bland annat vilka kurser och utbildningsmoment doktoranden planerar att genomföra, handledarens roll och åtaganden, handledningens omfattning samt tidsplan. ISP fungerar som ett styrande, juridiskt dokument där det specificeras hur doktoranden ska nå lärandemålen i den allmänna studieplanen. ISP utgör även ett verktyg för löpande planering och dokumentation av forskarutbildningen i vilken även doktorandens prestation i forskarutbildningen mäts. Dokumentet ställer således såväl krav på doktoranden som skyddar doktorandens rättigheter. I situationer där doktoranden upplever att lärosätet inte tillhandahållit resurser som varit nödvändiga för att uppnå lärandemålen eller vid indragning av resurser där lärosätet hävdar att doktoranden allvarligt försummat sina skyldigheter utgör ISP ett viktigt underlag för åtgärdshantering.

Digitala inslag blir alltmer vanliga och är något som ändrar förutsättningarna för att bedriva, ta del av och genomföra utbildning. Den snabba utvecklingen inom området kräver såväl resurser som bättre förutsättningar för att säkerställa hög kvalitet i utbildning. För att detta ska kunna ske krävs det att studentrörelsen ställer krav och kompetens för att kvaliteten på utbildningen inte försämras i den snabba utvecklingen som sker vad gäller den digitala omställningen. De senaste åren har frågan diskuterats inom SFS men inte prioriterats, nu ser styrelsen att frågan behöver prioriteras.

Våren 2023 överraskades högskolesektorn av frågan om öppen och tillgänglig Artificiell intelligens, AI, och lärosätena försöker nu avgöra hur det ska hanteras i verksamheten. I en splittrad debatt anser styrelsen att SFS ska ta en ledande position och visa studenternas syn på hur AI kan användas i högre utbildning.

Förslag till beslut

Styrelsen föreslår fullmäktige

att anta SFS verksamhetsplan 2023/24.

Verksamhetsplan 2023/24

Sveriges förenade studentkårer

SFS

Innehållsförteckning

Inledning **6**

Fokusfrågor **6**

Politisk fokusfråga 21/22-23/24
Förutsättningar för hög utbildningskvalitet 6

Stoppa underfinansieringen av högre utbildning 6

Bättre förutsättningar för högskolepedagogisk verksamhet 7

Organisatorisk fokusfråga 22/23-24/25
Engagemangets vikt och värde 7

Ett hållbart ledarskap 8

Former för engagemang 8

Ett levande lärande 8

Engagemangets värde 8

Prioriterade frågor **9**

Studentens ekonomiska situation 9

En ändamålsenlig och rättssäker ISP 9

Distansutbildning 10

Artificiell Intelligens i högre utbildning 10

Inledning

Sveriges förenade studentkårer, SFS, är den nationella påverkansorganisationen för studentkårer och studenter. SFS arbetar nationellt och internationellt med frågor för en högkvalitativ utbildning och bättre förutsättningar att bedriva studier. SFS ska göra studenters och forskarstuderandes röster hörda i de sammanhang där högre utbildning behandlas eller beslutas om. SFS utser studentrepresentanter i nationella organ, besvarar remisser, publicera rapporter samt håller sig uppdaterad om omvärlden. Det politiska påverkansarbete ska vara förankrat i organisationen varpå medlemsaktiviteter genomförs. Dessa ska främja diskussion och erfarenhetsutbyte medlemskårer emellan.

Verksamhetsplanen antas av det högst beslutande organet, fullmäktige, och utgör grunden för arbetet verksamhetsåret 2023/24. Därefter åligger det styrelsen, kommittéer och kansli att utifrån verksamhetsplanens ambitioner konkretisera och verkställa fullmäktiges beslut. Uppdraget avgränsas till två fokusfrågor som löper över tre år samt fyra ettåriga prioriterade frågor. Verksamheten kräver ett gediget arbete i förberedelse, genomförande och efterarbete. SFS organ och funktioner ska erhålla verksamhetsmässigt stöd och struktur för att bedriva sin verksamhet. SFS styrelse ska även utse en stad som arbetar för att främja studenter och forskarstuderandes situation och leverne till utmärkelsen Årets studentstad. SFS fullmäktige planeras för att arrangeras i den utnämnda staden efterföljande verksamhetsår.

Fokusfrågor

SFS har två politisk fokusfrågor som löper över tre år. Den politiska och organisatoriska fokusfrågan antas av fullmäktige på efterföljande år. Första året startas arbetet upp, det andra året genomförs merparten av aktiviteterna och det tredje planeras för fortsatt arbete, implementering och uppföljning. En tydlig och bestämd form för fokusfrågorna bidrar till att stärka SFS påverkansarbete och organisation.

Politisk fokusfråga 21/22-23/24
Förutsättningar för hög utbildningskvalitet

Antagen av fullmäktige 2021.

Hög utbildningskvalitet är en rättighet för alla studenter. Det finns många olika aspekter som utgör utbildningskvalitet, till exempel kompetens hos lärare och handledare, utformning av kurser och program, tillgång till kompletta forskningsmiljöer och utbildningens användbarhet. Gemensamt för alla aspekter av utbildningskvalitet är dock att det behöver finnas goda förutsättningar för att uppnå en hög kvalitet. Denna fokusfråga identifierar centrala områden där förutsättningarna behöver stärkas.

Stoppa underfinansieringen av högre utbildning

Bristande resurser är ett stort hinder för att uppnå en hög kvalitet i utbildning. För att utbildningen ska kunna uppnå och upprätthålla en hög kvalitet behöver de faktiska

kostnaderna för utbildningen täckas. Nuvarande anslag för utbildning är inte tillräckliga för att skapa förutsättningar för en hög utbildningskvalitet och ett förlegat resurstilldelningssystemet förstärker effekten av denna underfinansiering. Produktivitetsavdraget innebär att de statliga anslagen till högskolan inte tar tillräcklig hänsyn till den kostnadsökning som inflationen medför. För att det ska finnas verklig möjlighet att genomföra utbildning med hög kvalitet behöver grundanslagen höjas, resurstilldelningssystemet anpassas efter utbildningens faktiska kostnader och produktivitetsavdraget avskaffas.

Bättre förutsättningar för högskolepedagogisk verksamhet

För att uppnå en hög utbildningskvalitet behöver alla som undervisar ha en grundläggande högskolepedagogisk utbildning såväl som regelbundet genomgå högkvalitativ kompetensutveckling inom högskolepedagogik. Precis som för all utbildning krävs inom högskolepedagogiken en stark forskningsbas. Att det forskas inom högskolepedagogik såväl som att högskolepedagogiska kurser ska vara grundat i forskning ska vara prioriterat nationellt, liksom på varje lärosäte. De högskolepedagogiska enheterna på lärosätena har ett särskilt ansvar i att kompetensutveckla akademisk personal inom traditionella och digitala såväl som eventuella framtida arbetsformer och utbildningsuppdrag. För att detta ska vara möjligt behöver resurser avsättas och strukturer för ett nationellt utbyte formas.

För att fler ska få en reell tillgång till högskolan bör specialpedagogiska insatser utvecklas. Det bör skapas en nationell kontext där frågor om specialpedagogiska insatser kan diskuteras. På så vis kan mer likvärdiga specialpedagogiska insatser existera inom lärosätena såväl som mellan lärosätena och inom högre utbildning.

Organisatorisk fokusfråga 22/23-24/25
Engagemangets vikt och värde

Antagen av fullmäktige 2022.

Det är viktigt att SFS är en organisation som värnar om och stärker de som väljer att engagera sig samt att engagemanget inte riskerar att leda till osunda konsekvenser för individen. SFS har i flera år arbetat med att stärka studenternas välmående och psykiska hälsa, det som dock inte har varit lika framträdande är arbetet gällande välmående bland förtroendevalda inom organisationen. SFS är inte skonade från de problem som även återspeglas i samhället ochet krävs därför ytterligare fokus för att skapa en hållbar organisation som värnar om förtroendevalda och deras engagemang.

Den organisatoriska fokusfrågan består av fyra områden som inkluderar aspekter om hur SFS kan forma verksamheten för att det hållbara engagemanget ska stå i fokus. Det handlar om att SFS ska ha ett inkluderande och hållbart ledarskap, att goda förutsättningar för engagemang finns, att utbildning inom organisationen är systematiska och tillgängliga samt att engagemang i SFS uppskattas och värdesätts.

Ett hållbart ledarskap

SFS ska i alla led av organisationen präglas av ett långsiktigt, inkluderande och hållbart ledarskap. Det ska finnas ett tydligt ansvarstagande hos ledaren vad gäller kunskapsutjämning, god kommunikation, utveckling och förståelse för individers förutsättningar och uppgifter. SFS ska ha en kultur där ledarskapet genomsyras av öppenhet och delaktighet. SFS ska inspirera framtidens ledare inom studentrörelsen samt säkerställa SFS fortlevnad och stabilitet inom utbildningssektorn.

Former för engagemang

SFS ska sträva efter att engagemanget fortsatt växer och att förtroendevalda inom organisationen ges goda förutsättningar att fullfölja sina åtaganden. För att engagemanget fortsatt ska växa behövs ett arbete med kontinuitet och rekrytering. Rekrytering av förtroendevalda behöver förbättras vilket dels sker genom utveckling av verksamheten, dels genom utveckling av valberedningens arbete. Kontinuitet inom organisationen ska även värdesättas och upprätthållas då den är viktig för att säkerställa organisationens fortlevnad.

Utöver detta behöver SFS arbeta med att stärka förutsättningarna för att ta sig an och genomföra ett förtroendeuppdrag. Förutsättningar varierar och kan påverkas av praktiska hinder samt den förtroendevaldas livssituation vilket leder till att organisationen behöver arbeta aktivt för att sänka trösklar för engagemang i SFS. För att den förtroendevaldas varierande förutsättningarna inte ska spela någon nämnvärd roll är det av stor vikt att det finns tydlighet och systematik i uppdragens utformning.

Ett levande lärande

Att lära av och inom SFS är viktigt för att garantera organisationens fortlevnad och utveckling. Överlämning mellan gamla och nya engagerade behövs för att säkerställa att relevant information och olika etablerade arbetssätt inte går förlorade. För den ideellt engagerade är det avgörande för uppdraget att en ändamålsenlig introduktion finns tillgänglig oavsett vilket uppdrag inom SFS hen ska utföra. Det ska även finnas stora möjligheter till fortbildning inom olika relevanta områden för den som är förtroendevald i organisationen. För att överlämning, introduktion och fortbildning ska vara tillgängligt och ändamålsenligt bör standardiserade processer för dessa delar arbetas fram. Arbetssätt och möjligheter till lärande måste vara baserade på systematik för att kunskap och engagemang inte ska gå förlorat mellan mandatperioder.

Engagemangets värde

Alla som engagerar sig i SFS är med och stärker organisationen och studentrörelsen. Majoriteten av uppdragen inom SFS sker på ideell basis och därför är det av vikt att organisationen arbetar för att individen ska känna sig värdefull. För att visa uppskattning till de som engagerar sig bör SFS arbeta med olika former av uppskattningssymboler. Uppskattning för förtroendevalda inom SFS ska prioriteras för att det ska finnas en kultur inom SFS där engagemanget uppskattas. Engagemanget i

sig och de uppdrag som finns inom SFS är berikande för bland annat erfarenhet, kontaktskapande och kompetens, vilket bör stärkas ytterligare.

Prioriterade frågor

Studentens ekonomiska situation

SFS rapport Studiemedlets gränser - En utvärdering av hur studiemedelssystemet har utvecklats för olika grupper högskolestuderande sedan reformen 2001 visar på att studiemedelssystemet behöver moderniseras. Studenter har idag fler eller andra behov än vad det nuvarande studiemedelssystemet kan möta. Det går bland annat inte att få tillbaka förbrukade veckor, detta är direkt kontraproduktivt mot ambitioner om ett livslångt lärande. Det finns ytterligare delar av studiemedelssystemet som inte samspelar så väl med en nutida studie- och levnadssituation såsom möjligheten att separera bidrag och lån eller hur fribeloppet är utformat.

Majoriteten av landets studenter bor på orter som lider av studentbostadsbrist. Många studenter upplever därför en otrygg situation och bor i andra hand eller som inneboende. Bostadsbidraget kan underlätta studenternas bostadssituation men bidraget är inte anpassat för studenter och många avstår det av rädsla för att bli återbetalningsskyldiga. Bostadsbidraget bör tillgängliggöras och anpassas för att bättre möta studenternas behov i linje med Utredningen om bostadsbidrag och underhållsstöd – minskad skuldsättning och ökad träffsäkerhet.

Obligatorisk verksamhetsförlagd utbildning, VFU, medför ofta merkostnader som studenten inte blir ersatt för. Merkostnader för studier bör inte belasta studenten och nationella riktlinjer för ersättning för att en student, oavsett studieort, ska kunna tillgodogöra sig hela utbildningen efterfrågas.

Ambitioner:

- SFS ska verka för ett mer ändamålsenligt och modernt studiemedel.
- SFS ska verka för att tillgängliggöra bostadsbidraget för studenter.
- SFS ska verka för att studenter ska ersättas för kostnader relaterade till obligatorisk verksamhetsförlagd utbildning.

En ändamålsenlig och rättssäker ISP

Det finns problemområden och otydligheter förknippade med den individuella studieplanen, ISP. I rapporten Hur mår doktoranden framgår att doktorander överlag är positiva till ISP, men det framgår även att en tredjedel inte upplever den som meningsfull och att drygt en tiondel upplever att den bidrar till stress. I diskussioner med doktorandorganisationer på lärosätena bekräftas att arbetet uppfattas som administrativt och tidsödande, varpå den i många fall lämnas helt åt doktoranden att uppdatera. Det framkommer även att hanteringen skiljer sig mellan lärosäten. Delar

som inte fungerar väl vid ett lärosäte hanteras bättre vid ett annat, vilket belyser behovet av ett stärkt erfarenhetsutbyte nationellt.

Om upprättande av och arbete med ISP:er sker med godtycklighet kan doktorander utsättas för risk, eftersom de ofta befinner sig i beroendeställning och individberoende variationer. Idag saknas ett helhetsgrepp kring hur ISP kan förbättras för att vara ändamålsenlig och bidra till högre kvalitet i forskarutbildning och en bättre studiemiljö för doktorander. Det finns därför ett behov av att SFS intensifierar arbetet med frågan.

Ambitioner:

- SFS ska synliggöra doktorandens och lärosätets åtagande genom och i den individuella studieplanen.
- SFS ska möjliggöra nationellt erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel kring upprättande av och arbetet med individuell studieplan.

Distansutbildning

En av fem studenter i Sverige är idag registrerade på en distansutbildning. Trots detta saknar studentkårsrörelsen underlag, tankesätt och åsikter när det kommer till distansutbildning. Denna utbildningsform förväntas även öka i samband med omställningen i samhället där högskolan behöver välkomna studenter som har andra förutsättningar än studenter på campusbaserade utbildningar. Självfallet ska distansutbildning erhålla samma perspektiv och synsätt som annan utbildning inom lärosätenas verksamhet, men samtidigt har distansutbildning flera särdrag som gör den annorlunda. Det är dags för SFS att engagera sig i frågan om distansutbildning för att utveckla SFS utbildningsbevakning, förmåga att företräda alla studenter och samtidigt stödja medlemskårer i deras arbete med distansutbildning. Frågan om studentinflytande på distansutbildningar är också outforskad. Det är inte klart om traditionella former av studentinflytande såsom kursvärderingar, studentrepresentation och studentkårsengagemang är lika slagkraftigt på distansutbildningar.

Ambitioner:

- SFS ska utveckla SFS åsikter om distansutbildning.
- SFS ska stärka studentperspektivet i frågan om distansutbildning.

Artificiell Intelligens i högre utbildning

Artificiell intelligens, AI, är ett område som utvecklas och diskuteras alltmer frekvent bland lärosäten och myndigheter, men komplexiteten kring ämnet består. Det bygger bland annat på en okunskap kring de etiska och juridiska utmaningar men även de förutsättningar det möjliggör för bättre utbildningskvalitet. SFS har för närvarande varken underlag eller åsikter kring AI och saknar även förståelse för dess påverkan på högre utbildning. På grund av den snabba utvecklingen på området och de diskussioner

som förs ämnar SFS därmed att prioritera frågan för att agera proaktivt och säkerställa att hög kvalitet bibehålls inom högre utbildning.

Ambitioner:

- SFS ska ta en aktiv roll i frågan om artificiell intelligens i högre utbildning.